

חק לישראל – פרשת מצורע יום ד'

תורה – ויקרא פרק יד'

(טז) וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת אֲצָבָעוֹ הַיְמָנִית מִן הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל כַּפּוֹ הַשְּׂמֵאלִית וְהִזָּה מִן הַשֶּׁמֶן בְּאֲצָבָעוֹ שִׁבְעַת פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה: (טז) וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת אֲצָבָעוֹ הַיְמָנִית מִן הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל כַּפּוֹ הַשְּׂמֵאלִית וְהִזָּה מִן הַשֶּׁמֶן בְּאֲצָבָעוֹ שִׁבְעַת פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה: (טז) וְיִטְבֹּל כֹּהֵן יָת אֲצָבָעִיהָ דְיַמִּינָא מִן מִשְׁחָא דִּי עַל יְדֵיהָ דְשְׂמֵאלָא וְיִזִּי מִן מִשְׁחָא בְּאֲצָבָעִיהָ שִׁבְעַת זְמָנִין קָדָם יי':

(יז) וּמִיֵּתֵר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל כַּפּוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל תְּנוּפֵהוּ אֲזַן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל בִּהּוֹן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל בִּהּוֹן רִגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאֲשֵׁם: (יז) וּמִיֵּתֵר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל כַּפּוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל תְּנוּפֵהוּ אֲזַן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל בִּהּוֹן רִגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאֲשֵׁם: (יז) וּמִשְׁחָא דְמִשְׁחָא דִּי עַל יְדֵיהָ יִתֵּן כֹּהֵן עַל רוּם אֹרְזָא דְמַדְבִּי דְיַמִּינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדֵיהָ דְיַמִּינָא וְעַל אֲלִיוֹן רִגְלֵיהָ דְיַמִּינָא עַל דְמָא דְאֲשֵׁמָא:

(יח) וְהַנּוֹתֵר בְּשֶׁמֶן אֲשֶׁר עַל כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל רֹאשׁ הַמִּטְהָר וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה: (יח) וְהַנּוֹתֵר בְּשֶׁמֶן אֲשֶׁר עַל כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל רֹאשׁ הַמִּטְהָר וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה: (יח) וְדֹאשְׁתָּאָר בְּמִשְׁחָא דִּי עַל יָדָא דְכֹהֵן יִתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְבִּי וְכִפֹּר עַלֹּהִי כֹהֵן קָדָם יי':

(יט) וְעִשָּׂה הַכֹּהֵן אֶת הַחֲטָאת וְכִפֹּר עַל הַמִּטְהָר מִטְמֵאָתוֹ וְאַחַר יִשְׁחַט אֶת הָעֶלְיָה: (יט) וְעִשָּׂה הַכֹּהֵן אֶת הַחֲטָאת וְכִפֹּר עַל הַמִּטְהָר מִטְמֵאָתוֹ וְאַחַר יִשְׁחַט אֶת הָעֶלְיָה: (יט) וְיַעֲבֹד כֹּהֵן יָת חֲטָאתָא וְיַכְפֹּר עַל דְמַדְבִּי מִסּוּבְתֵיהָ וְיַבְתֵּר כּוֹן יְפוּס יָת עֶלְתָּא:

(כ) וְהָעֶלְיָה הַכֹּהֵן אֶת הָעֶלְיָה וְאֶת הַמִּנְחָה הַמְזֻבְחָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (כ) וְהָעֶלְיָה הַכֹּהֵן אֶת הָעֶלְיָה וְאֶת הַמִּנְחָה הַמְזֻבְחָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (כ) וְיִסַּק כֹּהֵן יָת עֶלְתָּא וְיָת מִנְחָתָא לְמַדְבָּחָא וְיַכְפֹּר עַלֹּהִי כֹהֵן וְיִדְבִּי:

(כא) וְאִם דָּל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁגֵּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתִנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעִשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בְּלוּל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֶגַ שְׁמֹן: (כא) וְאִם דָּל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁגֵּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתִנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעִשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בְּלוּל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֶגַ שְׁמֹן: (כא) וְאִם מִסְבּוֹ הוּא וְלִית יְדֵיהָ מְדַבְּקָא וְיִסַּב אִמֹר חַד אֲשֵׁמָא לְאֶרְמָא לְכַפֵּרָא עַלֹּהִי וְעִסְרוֹנָא סֹלֶתָא חַד דְפִיל בְּמִשְׁחָא לְמִנְחָא וְלֶגַא דְמִשְׁחָא:

רס"י

(טז) לִפְנֵי ה' – (תורת כהנים) כנגד בית קדשי הקדשים:
(כ) ואת המנחה – מנחת נסכים של זהמה:
(כא) ועשרון סלת אחד – לכבש זה שהוא א' יציא עשרון א' לנסכיו: ולוג שמן – לתת ממנו על הזהבות ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:

נביא – מלכים ב' פרק ז' יח'–יט' פרק ח'

(יח) ויהי כדבר איש האלהים אל המלך לאמר סאתים שעירים בשקל וסאה סלת בשקל יהיה פעת מחר בשער שמרון: (יח) והוזה כד מליל נביא דיי עם

חק לישראל – פרשת מצורע יום ד'

מלכא למימר סאתן סעורין בסלעא וסאה סולתא בסלעא יהי כעדנא הדין מחר בתרעא דשמרון:

(ט) וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר וְהִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אַרְבוֹת בְּשָׂמַיִם הִיְהִיָּה כְּדָבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנָּךְ רָאָה בְּעֵינַיִךְ וּמִשֶּׁם לֹא תֹאכַל: (ט) ואתיב גברא ית נביא דיי ואמר ואלו יי פתח כוין ומחית טובא מן שמיא היהי כפתגמא הדין ואמר הא את חזי בעינך ומתמן לא תיכול:

(כ) וַיְהִי לוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעַם בַּשָּׁעַר וַיָּמָתוּ: (כ) והוה ליה כן ודשו יתיה עמא בתרעא ומית:

(א) וְאֵלִישַׁע דְּבָר אֶל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִחֲיָה אֶת בְּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי וּלְכִי אִתִּי (אֶתְּ) וּבֵיתְךָ וְגוּרֵי בְּאֶשֶׁר תְּגוּרֵי כִּי קָרָא יְהוָה לָרֶעִב וְגַם בָּא אֶל הָאָרֶץ שְׁבַע שָׁנִים: (א) ואלישע מליל עם אתתא דאחיי ית ברה למימר קומי ואזילו את ואנש ביתך ודירי באתר דכשר למידר ארי זמין יי כפנא ואף עתיד למיתי על ארעא שבע שנין:

(ב) וְתָקַם הָאִשָּׁה וַתַּעַשׂ כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתֵּלֶךְ הִיא וּבֵיתָהּ וַתָּגֵר בְּאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים שְׁבַע שָׁנִים: (ב) חקמת אתתא ועבדת כפתגמא דנביא דיי ואולת היא ואנש ביתה ואתותבת בארעא פלשתאי שבע שנין:

(ג) וַיְהִי מִקְצֵה שְׁבַע שָׁנִים וַתֵּשֶׁב הָאִשָּׁה מֵאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים וַתֵּצֵא לְצִעֹק אֶל הַמְּלֶךְ אֶל בֵּיתָהּ וְאֶל שְׂדֵהָ: (ג) והוה מסוף שבע שנין ותבת אתתא מארעא פלשתאי ונפקת למיקבל קדם מלכא על ביתה ועל חקלה:

רש"י

(א) ואלישע דבר אל האשה – זה שזע שנים. (ג) אל ביתה ואל שדה – שהחזיקו זה כי קרא ה' לרעב – הוא הרעב אשר היה גזלנים: בימי יואל בן פתואל:

כתובים – משלי פרק כה' ה'–י'

(ח) הָגוּ רְשָׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וַיִּכּוֹן בְּצַדֵּק כִּסְאוֹ: (ח) נתסריר רשיעא מן קדם מלכא ויתקן בצדקתא כורסיה:

(ו) אֵל תִּתְּהַדָּר לִפְנֵי מֶלֶךְ וּבְמָקוֹם גְּדֹלִים אֵל תַּעֲמֹד: (ו) לא תשתבהר קדם מלכא ובדוכתא דרברבי לא תקום:

(ז) כִּי טוֹב אֲמַר לֵךְ עֲלֵה הִנֵּה מִהַשְׁפִּילָה לִפְנֵי נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ: (ז) מטול דטב דנימר לך סוק הכא מן דמשפילך קדם שליטא מן דחזין עינך:

(ח) אֵל תֵּצֵא לָרֵב מֵהָר פֶּן מֵה תַּעֲשֶׂה בְּאַחֲרִיתָהּ בְּהַכְלִים אֶתְךָ רַעֲךָ: (ח) לא תפוק בדינא מסרהבאית דלא תדון באחרייתה כד יחמיץ יתך חברך:

(ט) רִיבְךָ רִיב אֶת רַעֲךָ וְסוּד אַחֵר אֵל תִּגְלֹל: (ט) דינגר דון עם חברך (באחרייתא) ורזא אוחרנא לא תגליל:

(י) פֶּן יִחְסְדֶךָ שִׁמְעַע וְדַבַּתְךָ לֹא תִשׁוּב: (י) דלא נחסרך מן דשמע וטיבך לא הפיד:

חק לישראל – פרשת מצורע יום ד'

רש"י

- (ט) ריבך ריב את רעך – ואם על כרחך אתה כריך לריב ולהוכיח עם רעך מ"מ סוד אחר אל תגלה לא תזכיר לו דופי אבותיו שמתו שאין הכל יודעין אותו ואתה תגלהו:
- (י) פן יחסדך שומע – חרפת מלכים (יהושע ה') מתרגמינן חסודא דמלכאי, פן יחסדך, השומע ויקראך מו"יא דבה:
- (ו) אל תתהדר לפני מלך – להראו' כבודך ולהתגאות לפני מלך או לעמוד לפני מי שגדול ממך כי טוב שיאמרו לך עלה הנה משתבוא בלא רשותו ויאמרו לך לא:
- (ז) אשך ראו עיניך – שדבר זה אמת:
- (ח) פן מה תעשה – פן תבא לידי לא תדע מה לעשות באחריתה:

משנה – בבא בתרא פרק ח'

(א) יש נוחלין ומנחילין, ויש נוחלין ולא מנחילין, ולא נוחלין, לא נוחלין ולא מנחילין. ואלו נוחלין ומנחילין, האב את הבנים והבנים את האב והאחין מן האב, נוחלין ומנחילין. האיש את אמו והאיש את אשתו ובני אחיות, נוחלין ולא מנחילין. האשה את בניה והאשה את בעלה ואחי האם, מנחילין ולא נוחלין. והאחים מן האם, לא נוחלין ולא מנחילין:

אבותם: האיש את אמו – לכתוב (במדבר לו) וכל בת יורשת נחלה ממתות בני ישראל היאך בת יורשת שני מתות אלא זו שאביה משבט אחד ואמה משבט אחר וירשתן ומדכתיב מתות הקיש מטה האם למטה האב מה מטה האב בן קודם לבת אף מטה האם בן קודם לבת: והאיש את אשתו – לכתוב שארו זו אשתו וקרינן הכי. ונתתם את נחלת שארו לו. וגרעין ומוסיפין ודורשין. יכול אף היא תירשנו ת"ל וירש אותה. הוא יורש אותה. ואין היא יורשת אותו:

רע"ב – (א) יש נוחלין – יש קרובים שנוחלין את קרוביהם כשהם מתים ואף כשמתים הם. מנחילין להם את ממונם: האב את הבנים – לכתוב (במדבר לו) איש כי ימות וזן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו במקום בת אתה מעביר נחלה מאב ואי אתה מעביר נחלה מן האב במקום אחיו: והבנים את האב – לכתוב איש כי ימות וזן אין לו הא יא לו בן. בן קודם: והאחין מן האב – לכתוב ממשפחתו וירש אותה ומשפחת אב קרויה משפחה לכתוב (שם א) למשפחותם לבית

(ב) סדר נחלות כן הוא, (במדבר לו) איש פי ימות וזן אין לו, והעברתם את נחלתו לבתו, בן קודם לבת, וכל יוצאי ירכו של בן קודמין לבת. בת קודמת לאחיו. יוצאי ירכו של בת, קודמין לאחיו. אחין קודמין לאחי האב. יוצאי ירכו של אחין, קודמין לאחי האב. זה הפלל, כל הקודם בנחלה, יוצאי ירכו קודמין. והאב קודם לכל יוצאי ירכו:

בנכסי אביו ראובן. ויטול כ אחד מבני ראובן ואם אין לראובן בנים ולא בני בנים. ואף לא בנות בנים. אז יורשות בנות ראובן את ראובן. ואם אין לראובן בנות ולא בני בנות. ולא בנות בנות. עד סוף כל הדורות. אז יירש יעקב את ראובן בנו. ואם אין יעקב קיים יירשו אתראובן אחיו בני אביו שמעון לוי ויהודה

רע"ב – (ב) כל הקודם לנחלה יוצאי ירכו קודמין – ואם אין יוצאי ירכו קיימין חזר נחלתן אלל האב. כינל ראובן שמת. חנוך ופלוח חכרון וכרמי (בניו) יורשין אותו ואם מת אחד מן הבנים קודם ראובן והוא בן הניח בן או בת (או בן בן או בת בן). או בן בת או בת בת) עד מאה דורות יירש במקום אביו

חק לישראל – פרשת מצורע יום ד'

ולבני בניו. או לבנות בניו. ולבנות בנותיו עד סוף כל הדורות. ואם אין אחים לבניו של ראובן ולא מבני בניו תחזור ירושת ראובן לאחות אביו או לבניה. ולבני בניה. או לבנותיה על סדר שאמרנו. ואם אין לבניו של ראובן. לא אחים ולא בני אחים ולא אחות ולא בני אחות. תחזור ירושת ראובן לאברהם אבי אביו אביו. וכן לעולם עד אדם הראשון: האב קודם – לעולם לאחי האב ולבניהם (ואחי האב קודמים לאחות האב) ואחי האב ואחות האב קודמים (לאבי האב. ואבי האב קודם לאחי אבי האב. ואחי אבי האב. ואף אחותו קודמין) לאבי אבי האב. וכן לעולם:

(ג) בְּנוֹת צֶלְפָּחָד נָטְלוּ שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים בְּנַחֲלָה. חֵלֶק אֲבִיהֶן שֶׁהָיָה עִם יוֹצְאֵי מִצְרַיִם, וְחֵלֶקוֹ עִם אָחִיו בְּנֹכְסֵי חֶפְרָה. וְשֶׁהָיָה בְּכוֹר נוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים:

מגיע לו בראש. וחלק המגיע לו מירשת חפר אביו. וחלק בכורתו שהיה בכור ונוטל פי שנים. ואף על פי שעדיין לא ירשו את הארץ ואין הבכור נוטל פי שנים בראוי לבוא לאחר מיתה. א"י מוחזקת היתה:

(יוסף וכו') ואם אינו קיימין יירשו את ראובן בני שמעון ולוי וכו'. ואם אין להם בנים ולא בני בנים. יירשו בנותיהן. או בני בנותיהן. או בנות בנותיהן. דבכל מקום הזכר וירשיו קודמין לנקבה. ואם מתו אחיו של ראובן בלא זרע. או שלא היה לו אח מעולם. תירשנו אחותו דינה בת יעקב. או בניה. או בני בניה. או בנותיה. (ובנות בנותיה) עד סוף העולם ואם אין לראובן אחות ולא זרע אחות. תחזור ירושתו לבני אביו. דהיינו ליצחק. ואם אין יצחק קיים תחזור ירושת ראובן לעשו בן יצחק שהוא אחי אביו של ראובן ואם אין עשו קיים תחזור ירושת ראובן לאלפיז בן עשו. או לבניו

דע"ב – (ג) נטלו שלשה חלקים בנחלה – בנחלת ח"י. ובכר האי תנא ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ דכתיב (במדבר כו) לשמות משותפות אבותם ינחלו. וללפחד וקפר אביו שניהם נטלו חלק בראש. שמיוצאי מצרים היו שניהם. ונטלו בנות כלפחד חלק אביהם שהיה

(ד) אֶחָד הֵבֶן וְאֶחָד הֵבֶת בְּנַחֲלָה, אֶלֶּא שֶׁהֵבֶן נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּנֹכְסֵי הָאָב וְאִינוּ נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּנֹכְסֵי הָאֵם. וְהַבְּנוֹת נְזוּנוֹת מִנֹּכְסֵי הָאָב וְאִינוּ נְזוּנוֹת מִנֹּכְסֵי הָאֵם:

נכסי האם לירשת נכסי האב. אלא שהבכור נוטל פי שנים בנכסי האב. ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם:

דע"ב – (ד) א' הבן וא' הבת בנחלה – ה"ק א' הבן וא' הבת שזין בירשת נכסי האם בבירשת נכסי האב. ואין הפרש בין ירושת

(ה) האומר איש פלוני בני בכור לא יטול פי שנים, איש פלוני בני לא יירש עם אחיו, לא אמר פלוני, שהתנה על מה שכתוב בתורה. המחלק נכסיו לבניו על פיו, רבה לאחד ומעט לאחד והשוה להן את הבכור, דבריו קיימין. ואם אמר משום ירשה, לא אמר פלוני. כתב בין בתחלה בין באמצע בין בסוף משום מתנה, דבריו קיימין. האומר איש פלוני יירשני במקום שיש בת, בתי תירשני במקום שיש בן, לא אמר פלוני, שהתנה על מה שכתוב בתורה. רבי יוחנן בן ברוקה אומר, אם אומר על מי שהוא ראוי לירשו, דבריו קיימין. ועל מי שאין ראוי לירשו, אין דבריו קיימין. הכותב את נכסיו לאחרים והניח את בניו, מה שעשה עשוי, אבל אין רוח חכמים נוחה הימנו. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אם לא היו בניו נוהגין בשורה, זכור לטוב:

חק לישראל – פרשת מצורע יום ד'

ומיעט לאחד בתורת ירושה שאמר פלוני בני יירש שדה בית כור ופלוני [בני] יירש שדה בית לתך. ועל בנו זכור אמר שיירש כשל חברו לא אמר כלום. מפני שמתנה על מה שכתוב בתורה: כתב בין בתחלה וכו' – תנתן שדה פלונית לפלוני ויירשנה. זהו בתחלה. יירשנה ותנתן לו זו היא בכסף. יירש שדה פלונית ותנתן לו ויירשנה זו היא מתנה באלמנע: אם אמר על מי שראוי ליורשו – כגון על בן בין הבינים. ועל בת בין הבנות. פלוני יירשני: דבריו קיימין – דכתיב (דברים כא) והיה ביום הנחילו את בניו. התורה נתנה רשות לאב להנחיל לבנים לכל מי שירצה. ומודה רבי יוחנן דעל אב במקום בת ועל בת במקום בן. לא אמר כלום שאין הבת ראוי לירש במקום בן. ולא האב במקום בת. וכן מודה רבי יוחנן שאם השוה את הבכור לבנים לא אמר כלום דכתיב לא יוכל לבכר וכו'. והלכה כרבי יוחנן בן ברוק: אין רוח חכמים וכו' – אין לחכמים נחת רוח במעשיו ואפילו אין בניו נוהגים כשורה. דלמא נפיק מניהו זרעא מעליא ואין הלכה כר"ש בן גמליאל:

(ו) האומר זה בני, נאמן. זה אחי, אינו נאמן ונוטל עמו בחלקו. מית, יחזרו נכסים למקומן. נפלו לו נכסים במקום אחר, יירשו אחיו עמו. מי שמת ונמצאת דייתיקי קשורה על ירכו, הרי זו אינה פלוס. זכה בה לאחר, בין מן היורשין בין שאינו מן היורשין, דבריו קיימין:

ממקום אחר – בחייו. או קנה נכסים. ועכשיו מת: ירשו אחיו – של זה שהיה מעיד שהוא אחיו: עמו – דהא קא מודי להו שאחיהם הוא. והני מילי דכלא כפרו שאר האחין לומר ודאי שאינו אחיהו. אלא טוענים שאינו מכירים אותו. אבל אם כפרו בו שאינו אחיהם. לא יירשנו אלא זה שהעיד לו דלכד: דייתיקי – כוונת שכיב מרע. ולשון דייתיקי דא תהא למיקם ולמיהוי: קשורה על ירכו – דליכא למימר אחר כתבה ונתנה שם אפ"ה הרי זו אינה כלו. שהרי לאגמר להקנות אלא בקבלת השטר ואין שטר לאחר מיתה:

רע"ב – (ה) לא אמר כלום – ואין יכול לסלקו מן הירושה. אלא על ידי שיתן במתנה נכסיו לשאר בניו: על פיו – משום דמתנה מחמת מיתה ושכיב מרע דבריו ככתובים וכמסורים. וא"ל קנין. משום הכי תני על פיו: והשוה להן את הבכור – כלשון מתנה: דבריו קיימין – ואין כאן מתנה על מה שכתוב בתורה שיש כח באדם ליתן ממונו במתנה לכל מי שירצה: ואם אמר משום ירושה – ואם ריבה לאחד ומיעט לאחד בתורת ירושה שאמר פלוני בני יירש שדה בית כור ופלוני [בני] יירש שדה בית לתך. ועל בנו זכור אמר שיירש כשל חברו לא אמר כלום. מפני שמתנה על מה שכתוב בתורה: כתב בין בתחלה וכו' – תנתן שדה פלונית לפלוני ויירשנה. זהו בתחלה. יירשנה ותנתן לו זו היא בכסף. יירש שדה פלונית ותנתן לו ויירשנה זו היא מתנה באלמנע: אם אמר על מי שראוי ליורשו – כגון על בן בין הבינים. ועל בת בין הבנות. פלוני יירשני: דבריו קיימין – ואין כאן מתנה על מה שכתוב בתורה שיש כח באדם ליתן ממונו במתנה לכל מי שירצה: ואם אמר משום ירושה – ואם ריבה לאחד

רע"ב – (ו) זה בני נאמן – ליורשו ולפטור את אשתו מן היבוס: זה אחי אינו נאמן – ליורשו ולפטור את אשתו מן היבוס: זה אחי אינו נאמן – להורישו עם אחיו שהרי אינו מכירים אותו: ונוטל עמו בחלקו – כגון אם הם שני אחים לבד הספק ויש להם לחלק ג' שדות. זה נוטל שדה ומחאה. וזה נוטל שדה ומחאה. וזה שמעיד על הספק שהוא אחיו נתן לו חצי השדה והאחר אינו נתן לו כלום. דאמר ליה הבא ראייה וסקול: מת – הספק: יחזרו – אותן הנכסים שנתן לו אחיו למקומן. כלומר למי שנתנם לו. אבל שאר אחים אין יורשים עמו: נפלו לו – לספק; נכסים

חק לישראל – פרשת מצורע יום ד'

(ו) הכותב נכסיו לבניו, צריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר, אינו צריך. הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו, האב אינו יכול למכור, מפני שהן כתובין לבו, והבן אינו יכול למכור, מפני שהן ברשות האב. מכר האב, מכורין עד שימות. מכר הבן, אין ללוקח בהן כלום עד שימות האב. האב תולש ומאכיל לכל מי שירצה. ומה שהניח תלוש, הרי הוא של יורשין. הניח בנים גדולים וקטנים, אין הגדולים מתפרנסים על הקטנים ולא הקטנים נזונים על הגדולים, אלא חולקין בשוה. נשאו הגדולים, ישאו הקטנים. ואם אמרו הקטנים הרי אנו נושאים בדרך שנשאתם אתם, אין שומעין להם, אלא מה שנתן להם אביהם נתן:

כנו מקבל המתנה. אבל הכותב נכסיו לאחר אפילו מה שהניח במחזור לקרקע בשעת מיתתו הרי הוא של יורשים. שדעתו של אדם קרובה אל כל בניו יותר מאחר: מתפרנסין – לבוש וכסות לפי שפרנסת הגדולים מרובה מפרנסת הקטנים: נזונים – אכילה ושתייה לפי שמזונות הקטנים מרובים משל גדולים. שאוכלים פעמים רבות ומפזרים לפיכך הקטנים מעכבים על הגדולים מלהתפרנס מתפוסת הבית. והגדולים מעכבין על הקטנים מליזון. אלא יתפרנס ויזון כלל אחד מחלקו: נשאו גדולים – ועשו כרכי חופה מתפוסת הבית לאחר מיתת אביהם: ישאו גם הקטנים – מתפוסת הבית: ואם אמרו הקטנים – לאחר מיתת אביהם. הרי אנו נושאים כדרך שנסאתם אתם בחיי אבינו: אין שומעין להן – אלא מה שנתן להם אביהם בחייו נתן:

רע"ב – (ז) כריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה – דמשמע גוף הקרקע יהא קנוי לך מהיום. ולא תאכל הפירות עד לאחר מיתה. ואם לא כתב מהיום לא נתן לו כלום דאין מתנה לאחר מיתה: אינו כריך – לכתוב מהיום דכיון שכתב בשטר כך וכך בשעת אמר לנו פלוני הווי עלי עדים. זמנו של שטר מוכיח עליו שמאותו היום התחילה המתנה. דאלת"ה זמן שנכתב בשטר למה נכתב והלכה כר' יוסי: לאחר מותו – מהיום ולאחר מיתה: האב אינו יכול למכור – בלא הבן שהגוף קנוי לבן. והבן אינו יכול למכור בלא האב. שהפירות קנויין לאב: מכר האב – סתמא מכורים הפירות ללוקח. עד שימות האב: מכר הבן – בחיי האב אין ללוקח פירות עד שימות האב: האב – שכתב נכסיו לבנו מהיום ולאחר מיתה: תולש ומאכיל – הפירות למי שירצה בחייו אבל מה שהניח במחזור בשעת מיתה. אף על פי שעומד ליתלש הרי הן של

(ח) הניח בנות גדולות וקטנות, אין הגדולות מתפרנסות על הקטנות ולא הקטנות נזונות על הגדולות, אלא חולקות בשוה. נשאו גדולות, ישאו קטנות. ואם אמרו קטנות, הרי אנו נושאות בדרך שנשאתן אתן, אין שומעין להן. זה חמור בבנות מבבנים, שהבנות נזונות על הבנים ואין נזונות על הבנות:

שאין בני יורשים. אין הבנות אוכלות בתנאי כתוב' אלא חולקות בשוה. וכל אחת נזונית משלה:

רע"ב – (ח) הניח בנות – ולא בני: שהבנות נזונות מן הבנים – בתנאי כתובה. ואין בנות קטנות נזונות מן הגדולות. דבמקום

חק לישראל – פרשת מצורע יום ד'

גמרא – בבא בתרא דף קטו' ע"א

תנו רבנן בן אין לי אלא בן בן הבן או בת הבן או בן בת הבן מנין תלמוד לומר אין לו עיין עליו בת אין לי אלא בת בת הבת ובן הבת ובת בן הבת מנין ת"ל אין לו עיין עליו הא כיצד נחלה ממשמשת והולכת עד ראובן ולימא עד יעקב אמר אביי גמירי דלא כלה שבטא אמר רב הונא אמר רב כל האומר תירש בת עם בת הבן אפילו נשיא שבישראל אין שומעין לו שאינן אלא מעשה צדוקין דתניא בארבעה ועשרים בטבת תבנא לדיננא שהיו צדוקין אומדין תירש הבת עם בת הבן נטפל להן רבן יוחנן בן זכאי אמר להם שוטים מנין זה לכם ולא היה אדם שהחזירו דבר חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט כנגדו ואומר ומה בת בנו הבאה מכח בנו תירשנו בתו הבאה מכחו לא כל שכן קרא עליו את המקרא הזה אלה בני שעיר החורוי יושבי הארץ לוטן ושובל וצבעון וענה וכתוב אלה בני צבעון ואיה וענה אלא מלמד שבא צבעון על אמו והוליד ענה ודלמא תרי ענה הוה אמר רבה אמינא מלתא דלא אמרה שבור מלכא ומנו שמואל איכא דאמרי אמר רב פפא אמינא מלתא דלא אמרה שבור מלכא ומנו רבה אמר קרא הוא ענה הוא ענה דמעיקרא אמר ליה רבי בכך אתה פוטרני אמר לו שוטה ולא תהא תורה שלמה שלנו כשיחה בטלה שלכם מה לבת בנו שכן יפה כחה במקום האחין תאמר בבתו שהורע כחה במקום אחין ונצחום ואותו היום עשאוהו יום טוב:

רש"י (רש"ס) על הגמרא

אחות ולא בני צניהן עד עולם ולא אחי האב ולא אחי האב ולא בני אחי האב ולא אחות האב ולא בני אחות האב מחזירין למטה ולמעלה על קרובי אבותיו עד ראובן ולא יתנוה לקרובי האם שצדוקין אחר (אחי) אחי אחי אביו ואם אין אחי אחי אביו לא הוא ולא בניו ולא בני בניו צדוקין אחר אחי אחי אחי אביו או הוא או יולאי יריכו דהיינו דוד אחי אביו או בני דוד אחי אביו אצל האבות לעולם קודמין לאחי האבות כדאמרין לקמן אחי האב ואחי האב כגון אברהם וישמעאל צנכסי עשו דאברהם קודם וכן יהא הולך וצדוק עד ראובן דאחי אחי אב תחלה או הוא או בניו ואם אינו יצדוק אחרי כן באחין דהיינו אחי אחי אביו או הוא או בניו ואם אין יצדוק באחותו או בצניה דהיינו אחות אחי אחי אביו ואם אינו עולה עוד למעלה דוד

ובת הבן – במקום שאין שם בן הבן ובן של בת הבן והוא הדין לבת של בת הבן אצל ליסנא קלילא הוא דנקט אצל בת של בת תרי זימני רופין לאו ליסנא קלילא הוא: אין לו עיין עליו – של מת אם יש לו בן או הבא מכחו של בן כגון יולאי יריכו ויו"ד יתירא קא דריש דמאי למכתב אן בלא יו"ד כדכתיב מאן בלעם והכי מפרשין בקידושין (דף 7) גבי וינאח חנם אין כסף: עיין עליו – דהאי מת אם יש לו בת כלל וכלל וכיון דאיכא יולאי יריכה עובר ירך אמו הוא: הא כילד – כלומר ודאי כי היכי דאמרין עיין עליו למטה הכי נמי אמרינן עיין עליו למעלה שאם כלה זרעו לגמרי העבירנה ליורשי האב למעלה הא כילד אמה מולא בכל מקום עיין עליו: נחלה ממשמשת והולכת עד ראובן – שאם אין לו אב ולא אח ולא בן אח ולא אחות ולא בן

חק לישראל – פרשת מצורע יום ד'

הבן לאפילו ר' יוחנן בן זכורקה לא אמר אללא
 בצבן צין הבנים או בת צין הבנות דבללאו הכי
 הוה ראוי לירש קצת הלכך ראוי גם לירש לו
 את הכל אבל בת צין הבנים והוא הדין לבת
 אללא בת הבן אין דזכריו כלום והכי אמרינן
 לקמן בפירקין: **בדתניא** – במגילת תענית
 דקחשיב אילין יומיא ללא להתענאה בהון
 ומיירי בטבת וקתני בעשרים וארבעה זו
 תבנא לדיננא שבנו למשפטנו הראשון שהודו
 לנו הדרוקין: **עם בת הבן** – ומיהו עם בן הבן
 מודו ללא תירות, דדוק ובייתוס תלמידי
 אנטויגנום איש סוכו היו והיו שונין לתלמידיהן
 מה שקיבלו מאנטויגנום אל תהיו כעבדים
 המשמשין כו' וטעו התלמידים בכך שהיו
 סבורים דהכי קאמר עבדו למקום ואל תקבלו
 שכר ואמרו כמו שאין זו ממש דדבר זה כן כל
 דברי חכמים וטעו ופקרו דזברי חכמים
 ונקראו דרוקין על סם דדוק ובייתוסין על סם
 בייתוס בצבות דרבי נתן (פ"ה): קרא עליו
 מקרא – שאנו למידין ממנו שענה בנו של
 זבעון היה וקרא ליה בן שעייר וקאמר נמי
 יושבי הארץ כלומר שענה ירש ארץ שעייר אבי
 אביו ונמלא שבני בנים יורשין נחלת האב
 כבנים עממן והוא הדין לבת בנו והלכך לא
 תירש הבת עם בת הבן כי היכי דאינה יורשת
 עם הבן: **וכתיב** ואלה בני זבעון ואיה וענה
 וגו' – אלמלא בנו היה ולעיל קרי ליה אחיו:
 אללא זבעון בא על אמו והוליד ממנה ענה
 – נמלא שהוא אחיו ובנו ואין לומר דבנו של
 זבעון היה והאי דקרי ליה בן שעייר לא משום
 שהיה אחיו של זבעון אללא לאשמועינן דבני
 בנים הרי הן כבנים א"כ לא לכחציה גבי
 זבעון אללא מדקאמר זבעון וענה אחים היו
 ומיהו מדכתיב יושבי הארץ שמעינן מהכא
 דבני בנים הרי הן כבנים לנחלה: אמר רבה
 אמינא כו' ומנו שמואל – ולפי שהלכה
 כמותו דבנים קרי ליה הכי והוא שם של מלך
 פרס: איכא דאמרי אמר רב פפא כו' – רבה
 נמי קרי שבור מלכא משום דהלכתא נמי
 כוותיה לבד משדה ענין ומחאה דהלכתא כרב
 יוסף (לעיל דף קיד): בכך אתה פוטרני –
 בתמיה הללא גם אני מודה לך דבן הבן יורש

אחד ויזדוק תחלה בצבות ואח"כ בצחיהם
 ואחר כך בצחיותיהם וכן לעולם עד ראובן
 כגון ובני ראובן חנוך ופלוא ובני פלוא אליאב
 ובני אליאב נמואל ודתן מת בנו של נמואל
 בלא זרע נמואל יורשו ואם אין נמואל קיים
 אחיו בניו של נמואל דהיינו בני נמואל יורשין
 אותו ואם אין לו אחים ונתתם את נחלתו
 לאחי אביו דהיינו דתן דודו או הוא או בניו
 כלה דתן נותנין לאליאב אבי אביו של מת או
 לאחי אליאב או לאחות אליאב להם ולבניהם
 ולבני בניהם מת אליאב בלא אחים ובני
 אחים חוזרין אללא פלוא ואם מת נותנין לחנוך
 וחזרון וכרמי או לבניהם דהוה להו בני אחי
 אבי אבי אביו של מת ובענין זה אי אפשר
 שלא ימלא אחד בשבט הראוי לנחלה שאין
 השבט כלה לגמרי כללא דמילתא אבי המת
 קודם לאחי המת וכן אבי אבי המת קודם
 לאחי אבי המת אבל אחי המת קודם לאבי
 אבי המת וכן אחי אבי המת קודם לאבי אבי
 אביו של מת כדאמרינן לקמן גבי בעיות דרמי
 בר חמא: **ולימא עד יעקב** – שאם מת ראובן
 הוא וכל זרעו חוזרין אללא יעקב ואם אין
 יעקב שמעון ולוי יורשין את הראוי לראובן
 אחיהם דהוה להו אחי אבי אבי אביו:
 אמר רבי – אם כן נמלא שבט אחד כלה
 מישראל וגמירי ללא כלה שבטא וראיה לדבר
 במלכא (ג) כי אני ה' לא שניתי ואתם בני
 יעקב לא כלייתם בפר"ח ראובן דנקט לאו
 דוקא אללא מפני שהוא שבט ראשון נקטו:
 אמר רב הונא אמר רב כל – דיין האומר
 ופוסק דין שתירש הבת של מת עם בת הבן
 של מת מקל וחומר דלקמן אפילו הוה הדיין
 נשיא בישראל שהכל נמנין עמו לדון כמותו
 אין שומעין לו מפני שדין זה מעשה דרוקין
 הוא כדמפרש לקמן ולחזק את הדבר אמר כן
 כעין דאמרינן (מנחות ד' לב) אם יבא אליהו
 ויאמר אין שומעין לו ויש מפרשין שכיב מרע
 שמורה תירש הבת בנכסי עם בת בני ואליאב
 דר' יוחנן בן זכורקה דאמר לקמן בפירקין אם
 אמר על מי שראוי ליורשו דזריו קיימין הכא
 אין אין שומעין דמתנה על מה שכתוב בתורה
 שהרי הבת אינה ראוי לירש כלל עם בת

חק לישראל – פרשת מצורע יום ד'

תורה: כשיחה בטלה שלכם – קל וחומר
שאתם דנין מעלמכם שיץ עליו תשובה מה
לבת בנו שיפה כחה במקום אחיו שיוקח
במקום אציה כגון בנות אלפחד שירשו בנכסי

את זקנו ואפילו במקום בת אצל בת הבן
[הוא] דלמדינו שחירש הבת עמה: לא תהא
תורה שלמה שלנו כו' – אינו כריך לדחותך
בקש ומיהו מעיקרה לא היה חפץ לגלות לו
טעמו של דבר לאסור לגלות להם טעמי

זוהר – מצורע דף נג' ע"א

זאת תהיה תורת המצורע. (ויקרא י"ד) רבי יצחק פתח, וזרח השמש ובא
השמש וגו'. (קהלת א) האי קרא אתמר, ואוקימנא ליה בנשמתא דבר נש,
בשעתא דהיא קיימא עמיה דבר נש בהאי עלמא, פדין, וזרח השמש. ובא
השמש, בזמנא דנפיק בר נש מהאי עלמא, ואשתכח בתשובה, פדין אל
מקומו שואף זורח הוא שם, אי זפאה איהו, במה דאת אמר, ובא השמש
וטהר, (ויקרא כב) ואחר יאכל מן הקדשים:

תא חזי, כל חובי עלמא, קודשא בריה הוא מכפר עלייהו, בתשובה, בר
מההוא ליטנא ביטא, דאפיק שום ביש על חבריה. והא אוקמוה, דכתיב,
זאת תהיה תורת המצורע, זאת היא תורתו של מוציא שם רע. רבי חייא
אמר, כל מאן דאפיק ליטנא ביטא, אסתאבן ליה כל שייפוי, ויתחזי
לסגרא, בגין דההיא מלה ביטא סלקא ואתער רוחא מסאבא עלוי ואסתאב,
אתי לאסתאבא מסאבין ליה, במלה דלתתא אתער מלה אחרא:

פתח ואמר, (ישעיה א) איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו'. מאן דהות
מהימנא לבעלה, אהדרת לזונה. מלאתי משפט, משפט, ודאי דא קודשא
בריה הוא, דא בנסת ישראל, ובגין דאתערת מלה אחרא, אסתלק מנה
קודשא בריה הוא, ושריא בה רוחא דקטולי. הדא הוא דכתיב ועתה
מרצחים. ומה ירושלים קרתא קדישא פה, שאר בני נשא על אחת כמה
וכמה. הדא הוא דכתיב, זאת תהיה תורת המצורע:

הלכה – הרמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ה'

(ד) ומנין ששוחטים קדשים קלים בכל העזרה אפילו אחורי ההיכל שהרי נאמר בשלמים
ושחטו פתח אוהל מועד להכשיר כל הרוחות שהרי לא ייחד להם רוח והוא הדין לשאר
הקדשים קלים ואם שחטם בהיכל כשרים אבל אם שחטן בגגו של היכל פסולין שאין
הגגות ראויות לשחיטה כלל אלא בקרקע העזרה:

(ה) שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות ההיכל פסולין שנאמר פתח אוהל מועד בזמן
שפתוח אפילו היו דלתותיו מוגפות הרי זה כנעול אבל הפרוכת שעליו אינה פוסלת:

(ו) העולה והאשם והשלמים בין של יחיד בין של צבור זריקת דם שלשתן על גבי
המזבח שיהי לעולה וכיצד הוא עושה כשלוקח הכהן הדם במזרק וזורק ממנו במזרק

חק לישראל – פרשת מצורע יום ד'

שתי זריקות על שתי זוויות המזבח באלכסון מחצי המזבח ולמטה על קרן מזרחית צפונית ועל קרן מערבית דרומית ומתכוין כשיזרק הדם על הקרן שיהיה הדם מקיף על הזוויות כמין ג"ם כדי שימצא הדם של שתי מתנות על ארבעה כתלי המזבח לפי שנאמר בעולה ובשלמים סביב והוא הדין לאשם ושירי הדם נשפכין על היסוד הדרומי:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה
בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.